

Proloog

Östergötland, oktoober

Kas poiss seal filmis kardab? Tema, kes jookseb kaamera eest ära maailmas, millel puudub taevas.

Kas see on hirm, mida tunneme, kui oleme kaotamas seda, mis meile elus üldse midagi tähendab?

Või tundsin ma joostes hirmu? Kui nad mind kooliaias taga ajasid, naelkuulidega loopisid ja oma ussisõnu lausused.

Ma kartsin kurjust, lööke, mis tabasid mind teadmata põhjusel. Kas need löögid olid mulle ette määratud? Miks ma sellise viha ära olin teeninud?

Enim olen alati kartnud üksindust. Seda, mis peitub löökide ja sõimu taga. Sellegipoolest olen peaaegu kogu elu üksinda olnud. Tundub, nagu oleksin ma seisnud üksinda vihmasel lagedal väljal ning oodanud, et minu juurde tuleb keegi, keda ma igatsen.

Taevas on end sel sügisel valla päästnud.

Vihm on piinanud linna ja põlde ja metsi, inimesi. Pilved on vihma kallanud igal võimalikul moel.

Äravoolumaevud on mitu korda uputanud. Üleajanud tänavaluukidest on Linköpingi tänavatele kandunud surnud mardikad ja uppunud hiired. Hiigelsuured rotid, valgete paistes roiskuvate kõhtu-

dega. Kõigi linnakodanike hirm. Õhku ahmivad ussipojad tahavad vähemalt korra enne uppumist nahka vahetada, elada ussina, enne kui ussielu otsa saab.

Kes teab, mis allilmast veel üles võib kerkida?

Meie, inimesed, oleme nagu koerad. Kõige üksildasemad oleme üksteise seltsis. Kuid me tunneme rohkem hirmu kui koerad, sest me teame, et valul on oma lugu, me tunneme valu ära, kui see läheneb.

Ussipojad on minu veres ning nad kiunuvad muudkui edasi ega taha mind rahule jätta.

Nad sisisevad, ussid.

Sülgavad. Nende keeled siuglevad mu naha vastas.

Maailm väljas on veel pimedam kui täna õhtul siin piltidel.

Vihmapiisad justkui rasked unenäod tõrksal aknaklaasil. Mida ma teen?

Võtan lihtsalt tagasi osa sellest, mis kuulub mulle.

Ma mäletan isa.

Kuid enim mäletan ma hirmu. Kuidas ta võis virutada millal iganes, otsides rusikas käega mu keha järele.

Isa hoidis tavaliselt ühe käega kaamerat, parema silma vastas, ja lehvitas vaba käega, üritades mind küll siia, küll sinna juhatada; tema trööstitu püüe tegelikust korrastada, juhtida seda sinna, kuhu tema tahab, et see saaks selliseks, nagu tema tahab.

Kuid miski kaob alati.

Ning seda ei saa kunagi tagasi.

Ma tean nüüd, mis on hirm. Tunne, et see ongi kõik, mis tuleb, kõik, mis oli. Et tegelikult polnud kunagi mingit vahet.

Fotod elutuppa üles pandud filmilinal. Särisevad Super 8 kaamera fotod, kahvatutes, peaaegu mustvalgetes värvides. Mina,

hääletu ja heitlik poiss, nagu suudaks vaid see ühesilmne kaamera mu mure kinni püüda.

Ma nägin, kuidas piltidel moodustus minu elu. Nüüd näen täpselt sama.

Ainult külmad jalad, mis kõnnivad üle kastemärja rohu ja külma kruusa, kõrgele õhku löödud pall, küürus keha, mis roomab liivakastis edasi.

Siis võtab võimust kibedus. Häbi. Alistatu kõssis õlgadest saab ainuvõimalik kehahoid. Ja see kandub põlvkonniti edasi.

Mõnikord olen tahtnud otse kurjuse südamesse jõuda. Oodanud tema maja juures, puude all.

Mida tahab see poiss, mina neil fotodel? Mida ta oma igavesti kestvas olevikus arvab?

Kas ta usub, et naer on elu? Jaht?

Nüüd hoiab kaamerat vist ema. Olen isa suitsulõhnases süles, tema käsivarred on kaetud halli kampsunivillaga ja taustal särab mustvalge jõulukuusk. Ma nutan. Terve minu kaheaastase nägu väljendab pettumust, mina ise olen taandunud ehk kolmeks tundeks: leinaks ja paanikaks ning selleks neetud hirmuks.

Mida poiss mõtleb? Paistetanud punaste põskedega poiss.

Mu laupa suudeldakse.

Isal oli siis moekohaselt habe ja ema näeb oma lühikeses seelikus tore välja; ja nüüd olen ma taas rõõmus, paariks lühikeseks hetkeks olen ma õnne kehastus.

Metsas on üks võimalus. Nõelravast külmast vihmast ja mürgisest hallist tuulest pilbasteks kistud. Üks võimalus end taas jalule seada, saada selleks inimeseks, kes mul on õigus olla, kelle elu on seeria mustvalgeid kauneid inetuid fotosid parfüümi järele lõhnavas valges ümbrikus.

Prožektor sähvib mu selja taga, kragiseb, mu õlad ja pea tekivad piltide serva seinale varju, nagu tahaks ma nendesse pugeada, olla uuesti see poiss. Taastada see, kes ta oleks võinud olla.

Kuhu kadus armastus? Tubakalõhn. Ma tulin sinu juurde, isa, kuigi sa löid mind. Ma tulin sinu juurde, kuna mul ei olnud mujale minna.

Teise inimese leebusele peab olema võimalik toetuda, see lihtsalt peab nii olema.

Isa ja mina pargis. Ta pöörab näo eemale, kui kukun. Ema pöörab kaamera minu pealt eemale, otse tema näkku, ja ta teeb grimassi. Või näebki ta selline välja?

Tema näos ei ole armastust.

Kõigest põlgus.

Ja siis on film läbi.

Kõik plingib. Must valge, must valge, krõpp, krõpp.

Ma mäletan küll seda poissi fotodelt.

Tean, milleks ta oleks võimeline olnud.

Tean, mis peitub selle igavese öö rüpes. Tean, et ussipojad tahavad välja, minust välja, tean, et nende kurjad näod tuleb hävitada.

Vägivalla kaudu suudan iseend tagasi võita.

ESIMENE OSA
ALLES JÄÄNUD
ARMASTUS

1

Neljapäev, 23. oktoober

Aeglaselt, aeglaselt öösse.

Ainult natukene gaasi anda, et midagi nihu ei läheks.

Käed roolil värisevad, autoakna taga on kõik must ja märg, torm kannab vihma horisontaalselt läbi õhu ning suured piisad segunevad pisikestega, esiklaas on täis musti pisaraid, millega klaasipuhastajad toime ei tule.

Malin Fors tunneb, kuidas süda rinnus taob, näeb seda enda ees, sama musta ja kalgendunud ja võitlevana nagu öö seal väljas. Ta sõidab endiselt metsateel ja puude raagus oksad haaravad auto järele nagu mingi eelajaloolise koletise jändrikud kombitsad.

Malin võtab ühe käe roolilt, vähendab kiirust, pühib silmad kuivaks, sisendades endale, et põskedel on kõigest vihmapiisad.

Ei midagi muud.

Ta hingab sisse auto läppunud lõhna ja tunneb iiveldust.

Vihm rabistab vastu valge ameti-Volvo katust. Õhust langeb väikesi valgeid klompjaid kuule. Peagi on kosta kõminat ning vastu autot langevad raheterad peavad olema küll rusikasuurused, nende hääl justkui kisendaks talle üle mootori: nüüd oled valiku teinud, tagasiteed ei ole, sa oled alla andnud, Malin Fors!

Ta keha vappub.

Janne nägu tantsiskleb esiklaasi ees, Tove nägu.

Malini tütre viieteistkümnenda-aastane nägu on hirmuäratavalt kahvatu ja selle kontuurid ning vormid ilmuvad ja kaovad pimedas sügisöös, ja kui Tove üritab midagi öelda, kaob tema hääl katusele rabiseva rahe alla.

Siis järgneb vaikus.

Kuulda on vaid mootorimürinat ja ettevaatlikke piisku esiklaasil, sellises koguses, et klaasipuhasti tuleb nendega toime.

Malini riided on keha vastas märjad.

Linköpingi maantee tuled, ta aimab neid nüüd, neli vibreerivat sõidurada öös, ja need tulevad lähemale ning ta lisab kiirust, mõeldes: nüüd on mul ükskõik, kurat võtaks, saaks siit ainult minema, ja ta näeb enda ees Janne nägu: mees ei ole vihane ega kurb, kõigest väsinud, ja see hirmutab teda.

Missugune ilus mõte: nemad – tema, Janne ja Tove – kuuluvad kokku ja nad peavad suutma selle kingitusega elada.

Malin oli eelmisel hilissuvel koos Tovega tagasi Janne juurde Malmslätti kolinud. Rohkem kui kümmekond aastat pärast lahutust tahtsid nad uuesti proovida. Nad olid selleks sunnitud pärast hullumeelset suve, kui nad oleksid peaaegu Tovest ilma jäänud, kui üks mõrtsukas, keda Malin jälitas, Tove ära röövib.

Malin oli istunud septembris maja aias, kus nad olid ammu aega tagasi elanud, ning silmitsenud Jannet ja Tove autoromude juures umbrohtu kitkumas ja kuivanud puulehti riisumas. Ta oli neid vandanud ja uskunud, et uus algus on võimalik, et uue maailma loomine on võimalik, jätkuks vaid tahet ja põhjust.

Alguses oli selle mängu mängimine õnnestunud. Mitte liiga palju tööd teha, koos süüa valmistada, süüa, süüa, armastada,

armastada, üritada rääkida, üritada öelda midagi, mis tegelikult ka midagi tähendaks.

Siis oli saabunud päris sügis.

Nad olid läinud Tovega ülikoolihaiglasse lastepsühholoogi juurde. Tove oli keeldunud temaga rääkimast, öelnud, et ei ole mil-lestki rääkida: „Ema, ma ei karda. Ma sain hakkama. Kõik on hästi. Sina polnud süüdi.“

„Mitte keegi ei olnud selles süüdi.“

Kuid Malin teadis, et tema on süüdi, Tove oli eelmisel suvel juhtumi uurimisse kistud ja kui juhtunu ei olnud Malini süü, siis kelle süü see veel sai olla? Kui Malin poleks politseinik, ei oleks seda kunagi juhtunud.

„Inimesed teevad imelikke asju, ema.“

Malin soovis tihti, et ta suudaks olla sama ratsionaalne ja prag- maatiline nagu tütar, et olukordadega sama lihtsalt toime tulla: Tove, pealtnäha kõigutamatu.

Autovrakid krundil. Ilma korgita hambapastatuubid. Valesti lahti rebitud piimapakid. Ruumi paisatud sõnad, mis põrkuvad vas- tamata ja kuulmata tagasi. Katusekivid, mis tuleks välja vahetada. Toit, mis tuleb tuua autoga eemaletõukavatest kaubanduskeskustest. Südametunnistuse piinad ja kahetsus, mida tuleb vaigistada igapäe- vaste tegevuste ja surnult sündinud sooviga muutuda aastatega targe- maks. Tuttav ärritus oli novembri alguses taas ligi hiilinud: metall- saag hinge vastas, löögid, armastuse pehme, kuid julm põlgus; ja unenägudesse naasis see väike poiss, ja Malin oleks tahtnud Jannega temast rääkida, kes see poiss olla võib, kes ta oli. Malin oli lebanud Janne kõrval voodis, teadnud, et mees on üleval, ent halvatud keel ei suutnud vormida ainsatki sõna.

Linnakorter oli tudengitele üüritud. Malin oli õhtuti kaua

politseijaoskonnas istunud ja kui tema oli vaba, oli Janne tuletõrjes tööl; Malin teadis seda, mõistis ega suutnud temaga pahandada.

Malin oli hakanud Maria Murvalli juhtumit uurima oma vabast ajast. Ta tahtis selle saladuse lahendada, saada vastuse küsimusele, mis juhtus Hultsjöni järve juurest metsateelt ekslemas leitud vägistatud noore naisega, kes istub nüüd tummalt Vadstena haiglas.

Janne kannatlikkus tema pahameelega.

See muutis Malinit veelgi vihasemaks.

„Tee, mida sa tahad, Malin. Mida sa pead tegema.“

„Kurat, sul võiks ju ka olla mingi arvamus selle kohta, mida ma peaksin tegema.“

„Võib-olla ei peaks sa meiega koos olles tööd tegema?“

„Janne. Ära ütle mulle mitte kunagi, mida ma tegema pean.“

Ja siis jõudsid kätte jõulud, küsimus oli singis, kas nad peaksid ostma magusat või teravat sinepit, ning Janne võttis terava, kui Malin oli vastanud: „ükskõik“, kuulamata tema küsimust; ja Malin oli vihaseks saanud, kuna Janne ei tea isegi „nii kuradima lihtsat asja nagu see, et jõulusingi kõrvale käib magus sinep“ .

Janne oli tema peale karjunud.

Võta end kokku. Ürita olla natukenegi rõõmus ja normaalne, vastasel korral võta oma asjad ja tõmba oma kuradima korterisse uttu. Janne oli karjunud, et kerigu ta põrgusse, et see kõik oli algusest peale hullumeelne mõte. Jannelt oli küsitud, kas ta tahab pääste-teenistuse kaudu uuel aastal Sudaani sõita, ja ta nõustub juba sellepärast, et pääseda Malini õelutsemisest ja tujudest.

„Kurat võtaks, sa oled haige, Malin. Saad sa aru või?“

Malin oli tekiila- ja koolaklaasi otsekui kaitseks enda ees hoidnud.

„Vähemalt ei ole ma nii alaarenenud, et jõulusingi ära rikuks.“

Tove oli istunud köögilaua taga neist paari meetri kaugusel, käed punasel puuvillasel linal, millel olid äsjavalmistatud ja kaunistatud sink ning Ählénsist ostetud uued punased nõud.

Janne ei olnud enam midagi lausunud.

Malin oleks tahtnud Jannele vastu karjuda, kuid selle asemel oli ta Tovele otsa vaadanud.

Tütre sinised silmad olid suured ja pärani, nagu tahtnuks need siin glögilõhnalises toas vaid ühe hirmunud küsimuse esitada:

Kas seda tähendabki kellegi armastamine?

Hoidke mind sel juhul armastuse eest.

Malin aimab, et taevast muutub seal valgemaks, kus algab linn.

Vähe liiklust.

Ta mõtleb, kas tal on korteris kuivi riideid, kuid teab, et neid pole; võib-olla põõningul mingis kastis, aga kõik muud riided on Janne majas.

Üks must auto kihutab temast mööda, udus on võimatu marki kindlaks teha, kuid juhul on kiire. Sõitis temast peaaegu kaks korda kiiremini.

Taas vihm ja äsjalangenud oranžid ja kollakad lehed laperdavad esiklaasi ees, tantsisklevad tema ees nagu põrgutulest kerkinud leegid, kolle, mis sosistab, manades linnast ja maastikust esile kurjuse: tulge välja, pahatahtlikkus ja õelus, ronige välja oma külmadest üleujutatud õõnsustest, näidake, milline on teie armastuseta maailm.

Neis hääldes ja tema sees on Janne vabandused.

Sellised jõulud jäävad küll viimaseks. Malin oli seda endale lubanud.